

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره دکتری

علوم و معارف نهج البلاغه

گروه حوزه‌های - دانشگاهی

کمیته علوم قرآن و حدیث

مصوبه هشتصد و یکمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورخ ۹۱/۴/۱۸

برنامه درسی دوره دکتری علوم و معارف نهج البلاغه

گروه: علوم حوزه‌ای - دانشگاهی

رشته: علوم و معارف نهج البلاغه

کمیته تخصصی: علوم قرآن و حدیث

دوره: دکترا

گرایش:

کد رشته:

شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی، در هشتصد و یکمین جلسه مورخ ۹۱/۴/۱۸ برنامه درسی دوره دکترای رشته علوم و معارف نهج البلاغه را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱: برنامه درسی دوره دکترای رشته علوم و معارف نهج البلاغه، از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم‌الاجراء است:

الف) دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب) مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تأسیس می‌شوند و تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی هستند.

ماده ۲: این برنامه از تاریخ ۹۱/۴/۱۸ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند، لازم‌الاجراء است.

ماده ۳: برنامه درسی دوره دکترای رشته علوم و معارف نهج البلاغه در سه فصل: مشخصات کلی، جداول دروس و سرفصل دروس برای اجراء به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رای صادره هشتصد و یکمین جلسه شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی مورخ ۹۱/۴/۱۸ در خصوص برنامه درسی دوره دکترای رشته علوم و معارف نهج البلاغه:

۱. برنامه درسی دوره دکترای رشته علوم و معارف نهج البلاغه که از طرف گروه علوم حوزه‌ای پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.
۲. این برنامه از تاریخ تصویب به مدت پنج سال قابل اجراء است و پس از آن نیازمند بازنگری است.

حسین نادری منش

نایب رئیس شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

سعید قدیمی

دبیر شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

بخش اول

مشخصات کلی

مشخصات کلی دوره دکتری رشته «علوم و معارف نهج البلاغه»

مقدمه

کتاب گرانسنگ و شریف نهج البلاغه از دیرباز در میان مسلمانان به ویژه تشیع از جایگاه رفیعی برخوردار بوده است و با توجه به ارتباط تنگاتنگ آن با قرآن کریم و تنوع موضوعی قابل توجه، به عنوان منبع نظریه پردازی در حوزه های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و ... مطرح است و قابلیت کاربردی کردن آن نظریات را نیز دارد. از این رو، دوره دکتری رشته «علوم و معارف نهج البلاغه» طرح ریزی شده است.

ضرورت تأسیس این رشته در دوره دکتری

با توجه به ماهیت دینی نظام جمهوری اسلامی ایران، تشنگی نسل جوان و ضرورت نظریه پردازی بر اساس آموزه های اهل بیت (علیهم السلام) و الگوسازی (مدل سازی) در بخش تئوریک و عملی مورد نیاز جامعه اسلامی، تأسیس رشته های درسی دانشگاهی به ویژه در دوره دکتری ضروری می نماید. از این رو، ایجاد رشته «علوم و معارف نهج البلاغه» با هدف تربیت متخصصانی توانا و کارآمد، در پرکردن خلأهای موجود جوامع شیعی نسبت به ارائه موضوعات مربوط به نهج البلاغه و به صورت تئوریک و آکادمیک بسیار مؤثر خواهد بود.

ویژگی های برنامه دکتری این رشته

۱. پرداختن اصولی و مبنایی به بخشی از مهم ترین معارف نهج البلاغه (محتوای محوری)
۲. پژوهش محوری
۳. ایجاد زمینه برای نظریه پردازی در حوزه های عملی حکومت اسلامی

هدف کلی رشته

هدف کلی دوره دکتری رشته «علوم و معارف نهج البلاغه» در نظام دانشگاهی، تربیت مدرسان و محققانی شایسته و کارآمد است که با برخورداری از مهارت شناخت تخصصی آموزه های اسلام بر محور کلام امیرالمؤمنین (علیه السلام)، توانایی ایجاد ارتباط و بهره گیری از معارف علوی را داشته باشند و بتوانند با نگاه به مبنایی هر یک از آن دانش ها به ارائه نظرات و اصول کلی مورد نظر اسلام در حوزه های مرتبط با هر علم بپردازند.

اهداف آموزشی

۱. پرورش دانش‌آموختگان آگاه و توانمند به مفاهیم و معارف نهج‌البلاغه
۲. تربیت محققان و پژوهشگران دینی در حوزه‌های اعتقادی، سیاسی، اقتصادی و... با تکیه بر نهج‌البلاغه
۳. تأمین کادر مورد نیاز برای آموزش نهج‌البلاغه در مقاطع گوناگون

توانایی دانش‌آموختگان

۱. شناخت تحلیلی علوم و معارف نهج‌البلاغه و توانایی بر تدریس آن
۲. قابلیت تحقیق و پژوهش در حوزه‌های گوناگون نهج‌البلاغه
۳. شناخت تطبیقی دیدگاه‌های نهج‌البلاغه و سایر مکاتب

شرایط پذیرش دانشجو

داوطلبان تحصیل در این رشته از بین کلیه دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد رشته‌های علوم قرآن و حدیث، معارف نهج‌البلاغه و تمام گرایش‌های علوم حدیث از طریق آزمون‌های نیمه‌متمرکز دوره دکتری و مصاحبه از بین معرفی‌شدگان از سوی سازمان سنجش آموزش کشور انتخاب می‌شوند.

طول دوره و تعداد واحدهای درسی

مطابق آیین‌نامه‌های آموزشی مصوب و مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تحصیل در مقطع دکتری رشته «علوم و معارف نهج‌البلاغه»، با شیوه آموزشی و پژوهشی برابر با ۸ نیمسال تحصیلی است که در صورت نیاز برای نگارش رساله و دفاع از آن به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی قابل تمدید است. برنامه این رشته مشتمل بر ۱۸ واحد درسی (۱۶ واحد الزامی و ۲ واحد اختیاری) و ۱۸ واحد رساله است. در شرایط خاص و در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، دانشجو موظف است تعدادی از درس‌های دوره کارشناسی ارشد را به عنوان «درس‌های جبرانی» بگذراند. گذراندن این درس‌ها اجباری است، اما نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

بخش دوم

- جدول عناوین دروس

عناوین دروس دوره دکتری رشته «علوم و معارف نهج البلاغه»

نماد	آموزش تکمیلی عملی			درس پیش نیاز	نوع واحد						تعداد ساعت	تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	
	سبب	ارزیابانه	کارگاه		اجتناب		پایه		جبرانی						
					عملی	نظری	عملی	نظری	عملی	نظری					
✓			✓	ندارد			✓					۳۲	۲	زبان نهج البلاغه	۹۱۰۱۱۰
✓				ندارد			✓					۳۲	۲	روش شناسی شروع نهج البلاغه	۹۱۰۱۱۱
✓				ندارد			✓					۳۲	۲	معرفی شناسی دین در نهج البلاغه	۹۱۰۱۱۲
✓				ندارد			✓					۳۲	۲	تاریخ در نهج البلاغه	۹۱۰۱۱۳
✓				ندارد			✓					۳۲	۲	جامعه شناسی در نهج البلاغه	۹۱۰۱۱۴
			✓	ندارد			✓					۳۲	۲	نظام دولت و حکومت در نهج البلاغه (۱)	۹۱۰۱۱۵
			✓	ندارد			✓					۳۲	۲	نظام دولت و حکومت در نهج البلاغه (۲)	۹۱۰۱۱۶
✓				۹۱۰۱۱۰			✓					۳۲	۲	تاریخ شناسی نهج البلاغه	۹۱۰۱۱۷
✓				۹۱۰۱۱۰			✓					۲۸۸	۱۸	رساله	۹۱۰۱۱۸
			✓	ندارد			✓					۳۲	۲	علوم نهج البلاغه	۹۱۰۱۱۹
			✓	ندارد			✓					۳۲	۲	تاریخ حکومت امیرالمؤمنین (علیه السلام)	۹۱۰۱۲۰
✓				ندارد			✓					۳۲	۲	سیره حکومتی در نهج البلاغه	۹۱۰۱۲۱
				ندارد								۶۴۰	۴۲	جمع	

تذکره: گذرانندگان ۲ واحد از دروس اجتنابی، به تشخیص گروه آموزشی مربوط الزامی است.

بخش سوم

سرفصل دروس

زبان نهج البلاغه

کد درس: ۹۱۰۱۱۰

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تحلیل جنبه‌های زبانی نهج البلاغه

سرفصل:

- ❖ ویژگی‌های زبان نهج البلاغه (عرفی یا دقی بودن، واقع‌نمایی، تعلیلی، انگیزشی، تأثیر عقلی - عاطفی و روح‌پروری)
- ❖ دلالت و نمادشناسی در نهج البلاغه
- ❖ به‌کارگیری نمادهای فرهنگی - اجتماعی در متن نهج البلاغه
- ❖ مهم‌ترین ساختارهای بیانی در نهج البلاغه (به‌کارگیری فعال ساختارهای صرفی، نحوی، بیانی و معنایی)
- ❖ آفرینش‌های هنری در نهج البلاغه: مجاز، صور خیال (تصویرگری)
- ❖ سازواری (هماهنگی، تناسب و پیوندهای الفاظ، جملات و معانی نهج البلاغه)
- ❖ نظم آهنگ و اوزگان با معانی در نهج البلاغه

روش ارزیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

معرفت‌شناسی دین در نهج البلاغه

کد درس: ۹۱۰۱۱۲

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی و نقد مباحث معرفت‌شناسی دینی

سرفصل:

❖ کلیات

❖ پیشینه، منشأ، روش و غایت معرفت‌شناسی

❖ سؤالات اساسی معرفت‌شناسی (معرفت چیست؟ منابع معرفت کدام است؟ محدودیت‌های معرفت چیست؟)

❖ معرفت دینی و چیستی آن؛ ویژگی‌های معرفت دینی (ایمان‌گروی، تفسیر احتیاطی از باور دینی، باور عقلانی و تجربه دینی، معرفت‌شناسی اصلاح‌شده) منابع معرفت دینی

❖ جایگاه مباحث معرفت‌شناسی در نهج البلاغه

❖ معرفت‌شناسی دینی: انواع معرفت (عامیانه، عالمانه، حکیمانه)

❖ عقل: تعریف، نقش عقل در تحصیل معرفت دینی، جایگاه عقل و ...

❖ تفکر (اندیشه): انواع (آفاقی و انفسی)، ویژگی‌ها، دامنه اندیشه یا تفکر

❖ وحی: تعریف، انواع وحی، جایگاه وحی، حاملان وحی، گیرندگان وحی (مخاطبان وحی)، وحی و خاتمیت، نقش اعتقاد به وحی در زندگی

❖ ایمان: تعریف ایمان، ارکان ایمان و مراتب ایمان، آثار ایمان، ارتباط ایمان و عمل، نقش ایمان در زندگی و کارکردهای آن

❖ دین: ارکان دین، گستره دین (منطقه‌ای - جهانی)، تبلیغ دین، قوام دین (عوامل پایداری دین)، دین و شناخت خدا، دین حداقلی و حداکثری، دین و دنیا، آسیب‌شناسی جامعه دینی

روش ارزیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

تاریخ در نهج البلاغه

کد درس: ۹۱۰۱۱۳

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تحصیل بینش تاریخی با رویکرد مطالعات و بررسی‌های تطبیقی

سرفصل:

❖ کلیات: مفهوم و فهم تاریخ، فوائد مطالعه تاریخ، نقد تاریخ، بینش تاریخی و اهمیت آن، ارزش و بررسی

مطالعه تاریخ امت‌ها (عبرت‌ها، پندگرفتن‌ها، تجربه‌ها)

❖ فلسفه تاریخ

❖ تصادف و علّیت در تاریخ (سنت‌ها و رفتارها) ❖ جبر تاریخ یا تقدیر علمی تاریخ

❖ هدفداری تاریخ

❖ تطوّر تاریخی و عوامل آن

❖ محرک تاریخ ❖ فلسفه تطوّر تاریخ و پیشرفت بشر

❖ عوامل تحوّل تاریخ (اقتصاد، رفتار امت‌ها، ظهور پیامبران و مصلحان، نژاد، جغرافیا جنگ‌ها،

انقلاب‌ها، نقش نوابع و شخصیت‌ها، نقش امر به معروف و نهی از منکر و ...)

❖ چگونگی حرکت تاریخ (مکانیکی است یا زنده / روح زمان)

❖ فتنه و انواع آن

❖ نقش فتنه در تاریخ و اجتماع ❖ علت به وجود آمدن فتنه

❖ نتایج فتنه ❖ وظیفه انسان در برابر فتنه

❖ فتنه و شرایط گوناگون اجتماعی

❖ آینده‌نگری‌های امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) (پیشگویی یا آینده‌نگری؟)

❖ حوادثی که امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) پیشگویی کرده و اتفاق افتاده است.

روش ارزیابی

بروزه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

جامعه‌شناسی در نهج البلاغه

کد درس: ۹۱۰۱۱۴

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تحصیل بینش جامعه‌شناختی با رویکرد مطالعات و بررسی‌های تطبیقی

سرفصل:

❖ کلیات

❖ مفهوم جامعه

❖ مفهوم جامعه‌شناسی

❖ بینش جامعه‌شناسی

❖ فوائد مطالعه جامعه‌شناسی

❖ مردم‌شناسی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و تاریخ

❖ فلسفه جامعه‌شناسی

❖ اصالت فرد و جامعه و تقدّم هر یک بر دیگری

❖ نظریه فطرت در باره فرد و جامعه

❖ نقش و تأثیر فرد و جامعه بر یکدیگر

❖ حرکت‌های اجتماعی

❖ تفسیر و تبیین حرکت اجتماعی

❖ تقسیم‌بندی طبقات، گروه‌ها و افراد در اجتماع

❖ نقد رفتارها و حرکت‌های اجتماعی

❖ علل پیشرفت و انحطاط جوامع: فرهنگی، اجتماعی، سیاسی

❖ آینده جوامع

روش ارزیابی

بروزة	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشته‌ای		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

نظام حکومت و دولت در نهج البلاغه (۱)

کد درس: ۹۱۰۱۱۵

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تحلیل مبانی نظری حکومت و دولت در نهج البلاغه

سرفصل:

- ❖ فلسفه سیاسی دولت و قدرت
- ❖ چگونگی حکومت و مدیریت در صدر اسلام
- ❖ چگونگی رابطه دین و سیاست
- ❖ خلافت و ولایت
- ❖ مشروعیت نظام‌های حکومتی
- ❖ بیعت و آرای عمومی
- ❖ عناصر اصلی مقوم دولت و حکومت اسلامی
- ❖ دولت حداقلی و حداکثری - محدودیت‌ها و قلمروها
- ❖ کارآیی حکومت
- ❖ نقش عقل و عرف در حکومت
- ❖ مدیریت بشر بر بشر در حکومت
- ❖ فلسفه اخلاق حکومتی

روش ارزیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

نظام دولت و حکومت در نهج البلاغه (۲)

کد درس: ۹۱۰۱۱۶

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش نیاز: نظام دولت و حکومت در نهج البلاغه (۱)

هدف: تحلیل ساختار اجرایی حکومت و دولت در نهج البلاغه

سرفصل:

- ❖ روش‌های اعمال قدرت در نظام‌های حکومتی
- ❖ تعامل دولت و ملت
- ❖ تعامل با مخالفان و موافقان
- ❖ حقوق سیاسی دولت و ملت (حق نصیحت و انتقاد، نظارت و ...)
- ❖ مشارکت سیاسی و اقسام آن
- ❖ روش‌های اداری
- ❖ سیاست‌های اقتصادی
- ❖ ساختار مالی
- ❖ اخلاق اقتصادی
- ❖ فلسفه سیاسی جنگ و صلح
- ❖ اخلاق نظامی
- ❖ اقبال و اِدبار دولت‌ها

روش ارزیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

تأویل‌شناسی نهج البلاغه

کد درس: ۹۱۰۱۱۷

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش‌نیاز: زبان نهج البلاغه

هدف: تحلیل و بررسی تأویل‌شناسی امیرالمؤمنین (علیه‌السلام)

سرفصل:

❖ کلیات

- ❖ معناشناسی تأویل (لغوی، اصطلاحی و نسبت آن با تفسیر)
- ❖ حوزه‌ها و نظریه‌های تأویل (ادبی، کلامی، عرفانی)
- ❖ نقش پیش‌فرض‌ها و پیش‌دانسته‌ها و خواسته‌های مفسر در تفسیر و تأویل
- ❖ روش‌شناسی تأویل امیرالمؤمنین (علیه‌السلام)
 - ❖ توان و محدوده وهم، فکر، قلب و عقل در شناخت اشیاء
 - ❖ زمینه تاریخی و فرهنگی تأویل و تفسیر
 - ❖ راسخان در علم و تأویل متشابهات از دیدگاه امیرالمؤمنین (علیه‌السلام)
 - ❖ نقش تعبد و تقوا در فهم حقیقت از دیدگاه امیرالمؤمنین (علیه‌السلام)
- ❖ رویکردهای امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) در تأویل
 - ❖ تأویل متن
 - ❖ تأویل آیات قرآن
 - ❖ تأویل سنت پیامبر اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم)
 - ❖ تأویل پدیده‌ها
 - ❖ تأویل عالم غیب
 - ❖ تأویل هستی و زمان
 - ❖ تأویل مباحث: دین و سنت، قضا و قدر و ...
 - ❖ تأویل وجود مطلق: تبیین و توصیف پروردگار

روش ارزیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

رساله

کد درس: ۹۱۰۱۱۸

تعداد واحد: ۱۸

تعداد ساعت: ۲۸۸

نوع واحد: الزامی - نظری

پیش نیاز:

هدف:

به کار بستن توان پژوهشی و اندوخته‌های علمی دانشجو برای ارائه اثری نو در باره یکی از مسائل و موضوعات مرتبط با هدایت و نظارت استادان راهنما و مشاور

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: اختیاری - نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت نهج البلاغه و هندسه دانش‌های آن

سرفصل:

- ❖ شناخت مؤلفان کلام امیرالمؤمنین (علیه السلام) پیش از شریف رضی و پس از شریف رضی
- ❖ شناخت شریف رضی
- ❖ شناخت نهج البلاغه (انگیزه تألیف، سبک تألیف، باب‌بندی، کمیت، کیفیت، محتوا و معارف)
- ❖ منبع‌شناسی نهج البلاغه (شناخت مصادر نهج البلاغه)
- ❖ کتاب‌شناسی نهج البلاغه
- ❖ روش‌شناسی مطالعه نهج البلاغه
- ❖ شناخت شبهات پیرامون نهج البلاغه و نقد آن
- ❖ نسخه‌شناسی نهج البلاغه
- ❖ شناخت رابطه نهج البلاغه با قرآن

روش ارزیابی

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

تاریخ حکومت امیرالمؤمنین (علیه السلام)

کد درس: ۹۱۰۰۱۳۰

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: اختیاری - نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی بستر شکل گیری حکومت امیرالمؤمنین (علیه السلام) و تحولات اساسی حکومت امام

سرفصل:

- ❖ تحولات عصر خلفا
- ❖ شورش بر عثمان
- ❖ بیعت با امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ❖ برنامه حکومتی امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ❖ مخالفت و مقابله با امیرالمؤمنین (علیه السلام) و حکومت وی
- ❖ فتنه جمل
- ❖ پیکار صفین
- ❖ آشوب خوارج
- ❖ ماجرای غارات
- ❖ شهادت امیرالمؤمنین (علیه السلام)

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عسکری	نوشتاری		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

سیره حکومتی در نهج البلاغه

کد درس: ۹۱۰۰۱۳۱

تعداد واحد: ۲

تعداد ساعت: ۳۲

نوع واحد: اختیاری - نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت سیره عملی (رفتارشناسی) امیرالمؤمنین (علیه السلام) در حکومت

سرفصل:

- ❖ مفهوم شناسی
 - ❖ انواع شکل گیری حکومت
 - ❖ مبانی شکل گیری حکومت
 - ❖ روش شناسی شکل گیری حکومت امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ❖ روش شناسی برنامه ریزی حکومتی
 - ❖ انواع برنامه ریزی حکومتی
 - ❖ ساختار برنامه حکومتی، امیرالمؤمنین (علیه السلام)
 - ❖ روش شناسی تحقق برنامه و حکومت امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ❖ روش شناسی ساماندهی حکومت
 - ❖ انواع ساماندهی حکومت
 - ❖ کارکردشناسی امیرالمؤمنین (علیه السلام) در ساماندهی حکومت
 - ❖ اصول حکومت داری امیرالمؤمنین (علیه السلام)
- ❖ اصل عدالت
- ❖ اصل کرامت
- ❖ اصل رفق و مدارا
- ❖ اصل نفی سلطه
- ❖ اصل پای بندی به عهد و پیمان
- ❖ اصل اعتدال
- ❖ اصل پاسداشت آزادی
- ❖ اصل برپاداشتن حق
- ❖ اصل نفی استیثار
- ❖ اصل رعایت مصلحت معیار گرایانه

روش ارزیابی

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشته ای		
-	✓ (تحقیق)	✓	-	✓

بخش چهارم

منابع پیشنهادی

زبان نهج البلاغه

جرج جرداق	روائع نهج البلاغه
ابن أبي الحديد	شرح نهج البلاغه
ميرزا حبيب الله خویی	منهاج البراعة؛ مقدمه
ابن میثم بحرانی	شرح نهج البلاغه؛ مقدمه
نصر حامد أبو زید	مفهوم النصّ
محمدباقر سعیدی روشن	زبان قرآن و روش شناسی فهم آن
علی زمانی	زبان دین

روش شناسی شروح نهج البلاغه

ابن میثم بحرانی	شرح نهج البلاغه
ابن أبي الحديد	شرح نهج البلاغه
علامه شوشتری	بهج الصباغه
ملا فتح الله	تنبيه الغافلین
محمد جواد مغنیه	فی ظلال نهج البلاغه
ناصر مکارم شیرازی	پیام امام

معرفت شناسی دین در نهج البلاغه

عبدالله جوادی آملی	شناخت شناسی در قرآن
جعفر سبحانی	نظریة المعرفة
عبدالله جوادی آملی	حکمت نظری و عملی در نهج البلاغه
حسن حسن زاده آملی	انسان کامل در نهج البلاغه
عبدالکریم سروش	قبض و بسط تنویریک شریعت
میرچا الیاده؛ ترجمه خرمشاهی	دین پژوهی
جان هیک؛ ترجمه بهرام راد	فلسفه دین
محمد تقی فغالی	معرفت شناسی دینی معاصر

تاریخ در نهج البلاغه

مرتضی مطهری	فلسفه تاریخ ۱ و ۲
محمد مهدی شمس الدین	حرکتة التاریخ عند الإمام علی (علیه السلام)
شهید صدر	سنت های تاریخ در قرآن
یعقوب جعفری	تاریخ نگری در نهج البلاغه

جامعه‌شناسی در نهج البلاغه

عبدالکریم سرورش
آلن رابن؛ ترجمه عبدالکریم سرورش

درس‌هایی در فلسفه علم الاجتماع
فلسفه علوم اجتماعی

نظام حکومت و دولت در نهج البلاغه (۱)

ابوالبکر محمدالحسن الخضری المرادی	شرح نهج البلاغه
ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب الماوردی	نظریه الحکم و الإدارة فی عهد الإمام علی (علیه السلام)
عبدالحی‌الکتابی	الإشارة الى الأدب الإمارة
محمدجلال شرف	التحفة الملوکیة فی الآداب السیاسیه
حسینعلی منتظری	التراپیب الإداریه (الحکومة النبویه)
ابوالقاسم بن رضوان المالقی	نشأة الفکر السیاسی و تطوره فی الإسلام
ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب الماوردی	دراسات فی ولایة الفقیه و فقه الدولة الإسلامیه
ابویعلی محمد بن الحسن القرآء	الشهب اللامعة فی السیاسة النافعه
ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب الماوردی	قوانین الوزارة و سیاسة الملك
احمد بن علی القلقشندی	الأحكام السلطانیة
مصطفی دلشادتهرانی	الأحكام السلطانیة
راشد غنوشی	مآثر الإنافة فی معالم الخلافة
	دولت آفتاب
	آزادی‌های عمومی در حکومت اسلامی

نظام حکومت و دولت در نهج البلاغه (۲)

ابوالبکر محمدالحسن الخضری المرادی	شرح نهج البلاغه
ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب الماوردی	التراپیب الإداریه (نظام الحکومة النبویه)
عبدالحی‌الکتابی	دراسات فی ولایة الفقیه و فقه الدولة الإسلامیه
حسینعلی منتظری	الشهب اللامعة فی السیاسة النافعه
ابوالقاسم بن رضوان المالقی	قوانین الوزارة و سیاسة الملك
ابوالحسن علی بن محمد بن حبیب الماوردی	الأحكام السلطانیة
ابویعلی محمد بن الحسن القرآء	مآثر الإنافة فی معالم الخلافة
احمد بن علی القلقشندی	دولت آفتاب
مصطفی دلشادتهرانی	مدیریت و نظام اداری از دیدگاه امام علی (علیه السلام)
سیدمحمدباقر موسوی	سیاست‌نامه امام علی (علیه السلام)
محمد محمدی ری‌شهری	رفتارشناسی امام علی (علیه السلام) در آئینه تاریخ
ابراهیم بیضون	نظریه الحکم و الإدارة فی عهد الإمام علی (علیه السلام)
السیدعبدالمحسن فضل‌الله	

ابوبكر محمد الحسن الخضري المرادي
ابو الحسن علي بن محمد بن حبيب الماوردي
محمد جلال شرف
ابو الحسن علي بن محمد بن حبيب الماوردي

الإشارة الى الأدب الإمارة
التحفة الملوكية في الآداب السياسييه
نشأة الفكر السياسي و تطوره في الإسلام
الأحكام السلطانيه

تأويل شناسي نهج البلاغه

سيد رضی
محمد كاظم شاکر
عبدالله جوادی آملی

حقائق التأویل فی متشابه التنزیل
روش های تأویل
تفسیر موضوعی
ملاک التأویل
دانشنامه جهان اسلام؛ ج ۶؛ مقاله «تأویل»

علوم نهج البلاغه

محسن باقر الموسوی
محسن باقر الموسوی
سید عبدالزهرا حسینی الخطیب
سید محمد مهدی جعفری
مصطفی دلشاد تهرانی
رضا استادی
محمد دشتی

مقدمه علوم نهج البلاغه
علوم نهج البلاغه
مصادر نهج البلاغه و أسانيده
شريف رضی
چشمه خورشید
کتابنامه نهج البلاغه
روش های تحقیق در نهج البلاغه

تاریخ حکومت امیر المؤمنین (علیه السلام)

ابوبکر جوهری
ابن ابی الحدید
شیخ مفید
شیخ مفید
نصرین مزاحم منقری
ابن هلال ثقفی
ابو جعفر محمد بن جریر الطبری
ابن اثیر
محمد محمدی ری شهری
عزیز الله عطاردی
الیعقوبی
مسعودی

السقیفة و فذک
شرح نهج البلاغه
الجمال
الإرشاد
وقعة صفین
الغارات
تاریخ الرسل و الملوک
الکامل فی التاریخ
موسوعة الإمام علی بن ابی طالب (علیه السلام)
مسند الإمام علی بن ابی طالب (علیه السلام)
تاریخ الیعقوبی
مروج الذهب

الأخبار الطوال

دينوري

كشف الغمة

عيسى إربلي

سيرة حكومتي در نهج البلاغه

شرح نهج البلاغه

ابن أبي الحديد

برتوي از نهج البلاغه

سيد محمد مهدي جعفري

پیام امام؛ شرح موضوعی نهج البلاغه

ناصر مكارم شيرازي

حکومت حکمت

مصطفى دلشاد تهراني

سیره علوی

محمد باقر بهبودی

نظریة الحكم و الإدارة فی عهد الإمام علی (علیه السلام)

السید عبدالمحسن فضل الله

الإدارة و النظام الإداری عند الإمام علی (علیه السلام)

محسن باقر الموسوی

الإستراتيجية العسكرية عند الإمام علی (علیه السلام)

محمد البستاني

جمهوریة الحكمة فی نهج البلاغه أو فلسفة الدولة الإسلامية فی الإسلام

حسن عباس فضل الله

مجتمع العدالة فی نهج البلاغه

خلیل رزق

